

THE PROBLEM WITH SETI AND UFOLOGY – WHAT IS THE ROOT OF CONTRADICTION?

Kulskiy O.L.¹

¹PhD, leading scientist in the T.Shevchenko University, Kyiv, Ukraine, Coordinator of Physics research Department of SRCAA “Zond”

ПРОБЛЕМА SETI ТА УФОЛОГІЯ – У ЧОМУ КОРИНЬ ПРОТИРІЧЧЯ?

Кульський О.Л.¹

¹PhD, к.т.н., с.н.с. Університет ім. Т.Г.Шевченка, Київ, Україна, Перший заступник голови УНДЦА «Зонд», завідувач фізичного відділу

Abstract. The article describes some fundamental aspects of the search of extraterrestrial intelligence problem and the study of anomalous phenomena.

Анотація. У статті розглядаються деякі принципові аспекти проблеми пошуку позаземних цивілізацій та вивчення аномальних явищ.

Вступ. Один із найбільш поширених пояснювальних аспектів уфології містить гіпотезу щодо можливих контактів із позаземними цивілізаціями. Становлення уфології почалося із 1950-х років і триває досі. Проблема пошуку позаземного інтелекту – «проблема SETI» (search of extraterrestrial intelligence) отримала міжнародний статус у цей же період - із 1960 року, коли було реалізовано «Програму ОЗМА» Френсіса Дрейка [1].

Гіпотетична можливість встановлення контакту із іншим космічним Розумом, із цивілізаціями віддаленими на зоряні відстані, як і проблема ААЯ (НЛЮ), вивчається та всебічно аналізується протягом кількох останніх десятиліть і дотепер. На основі деяких цілком реальних даних, накопичених впродовж цього періоду, треба було би очікувати зближення та об'єднання спільних філософських та наукових позицій дослідників різних напрямків пізнання. І, як наслідок цього, *обидва напрямки – пошуку свідочств позаземного життя у космосі, та його імовірних свідчень діяльності на Землі – мали б виходити із більш-менш єдиної теоретичної платформи.* Це видається цілком можливим, адже обидва напрямки у певній мірі використовують спільні методи та засоби досліджень. Спільна діяльність, спрямована на вирішення обох глобальних та комплексних проблем перспективно могла би принести значні результати, навіть попри очікувані розбіжності у деяких нюансах.

Проте очікуваного зближення не сталося. Більше того, вельми поглиблений, багатосторонній, академічний підхід значної кількості прибічників «проблеми SETI», їх достатньо регулярні [2, 3 та ін.] конференції та симпозіуми на цю тематику, практично, взагалі не беруть до уваги уфологію та аномалістику загалом, як напрямок досліджень. Притому, навіть найгрунтовніші матеріали, як правило, до публікації та доповіді не допускаються або піддаються дискредитації. Імовірною причиною такого положення речей могли би бути очевидні успіхи та методологічна самодостатність науки із пошуку позаземного інтелекту. Проте, на жаль, очевидних успіхів у даному напрямку доки не спостерігається.

Постановка проблеми. Закономірним видається питання щодо причини описаного вище стану речей. Не важко пересвідчитись, і для цього достатньо ознайомитися із переліком учасників вищезгаданих конференцій і симпозіумів, що більшість дослідників «проблеми SETI» – це професійні астрофізики, космологи, астрономи, математики, біофізики та філософи. Тобто здебільшого представники точних наук, які, в свою чергу, базуються на поглядах, так званих, «фундаментальних фізичних уявлень». І хоча останні 15-20 років фундаментальні фізичні уявлення як і філософсько-наукова парадигма уявлень про

світобудову, яка ці фундаментальні фізичні уявлення формувала – зазнала й продовжує зазнавати кардинальних змін у своїх основах, тим не менш, розвиток базисних ідей «проблеми SETI» дедалі більше має запізнілий характер [4, 5].

Але корінь проблематики не тільки у інерціальності системи змін існуючої наукової парадигми. Слід пам'ятати, що сама інерціальність працює як і запобіжний механізм захисту науки. Справа і у самій проблематиці безпосередніх контактів людства із «посланцями інших зірок». Адже, здавалося би, відомий на даний момент, колосальний «фактаж» відносно спостережень ААЯ повинен був би перерости із кількості у якість, «спрацювати» на користь останньої тези, однак поки цього із об'єктивних причин не сталося. Адже дослідження ААЯ також виходять із науки, засоби і рівень пізнання якої обмежені.

Викладення основного матеріалу. Оскільки наразі мова не йде відносно експедиції земного зорельота у інші зоряні світи, то є гіпотетична імовірність, що іншозоряні «гості» прилітають до нас. Перш за все, саме той факт, що реальні сучасні космічні літальні апарати деяким чином вже «осягнули» Сонячну систему, породжує гіпотезування щодо імовірного ототожнення деяких ААЯ як космічних апаратів очікуваних прибульців. Ідея позаземної присутності широко пропагується ЗМІ та масової культури починаючи із розвитку космічної ери. Такий стан речей пов'язаний насамперед із низьким рівнем усвідомлення колосальної та вельми істотної різниці – долання міжпланетного простору та долання міжзоряних безодень.

Розглядаючи принципову можливість космічних подорожей та інопланетної присутності у проявах ААЯ, слід перш за все слід зрозуміти реальну масштабність подібної різниці, увести умовну «шкалу співвідношень». Буде доречним навести наступний приклад. Якщо пропорційно зменшити всі відстані Всесвіту (як і розміри космічних об'єктів) у 15 трильйонів разів, то відстань від Землі до Сонця, яка у дійсності дорівнює біля 150 млн. км, дорівнюватиме близько *одного сантиметру*. Середня відстань від Землі до Марса притому (75 млн. км) у цьому ж таки масштабі буде складати лише 5 мм. А от найближча до Сонця зоряна система – Проксіма Центавра, опиниться від Сонця на відносній відстані *три кілометри двісті метрів!*

Найближча землеподібна «екзопланета» при обраній шкалі мірила буде розташована на віддалі шістнадцяти кілометрів (справжня відстань — 20 світлових років).

Так звідки ж, і яким чином можуть діставатися до Землі гіпотетичні іншопланетні кораблі? Як їм вдається переборювати міжзоряні неймовірні відстані, якщо вони і справді – саме «звідти»?

Стає більш очевидною примарність гіпотез щодо інопланетного походження спостережуваних «істот» чи інших об'єктів при близьких контактах із ААЯ зі значною кількістю інформації та факторів аномальності. Адже імовірним «посланцям Сіріуса», слід було би подолати до Землі близько 10 світлових років або ж 8 км у вищезгаданому масштабі. Для «пілотів із Веги» це буде, відповідно, 27 світлових років, або 22 км, а для представників «інших галактик» – вже, як мінімум 25000 світлових років. Наприклад, кулясте скупчення М13 у прийнятому вище мірилі буде складати біля 20000 кілометрів. Тож інопланетна гіпотеза походження ААЯ навіть із очевидними факторами аномальності видається досить необґрунтованою [6].

З іншої сторони, сучасний рівень пізнання у космології або астрофізиці не дає жодних підстав повністю відкинути принципову ймовірність здійснення міжзоряної мандрівки. Особливо у тому випадку, якщо мова йде про можливість гіпотетичної високорозвиненої галактичної цивілізації.

Наразі NASA вже розмірковують щодо подібних проєктів, хоч як би фантастично не виглядали вони спочатку. Наприклад, так званий «двигун Алькуб'єри» (Alcubierre warp drive, [12]) який гіпотетично формує локальне викривлення простору і є поки далекою перспективою, чи який-небудь «проколювач простору» – щось схоже на штучно побудовану «*кротову нору*», тобто перспектива ще більш далека. Є ідеї, звичайно ж, і менш фантастичні. Та все ж допоки не наведено сер'йозних ідей відносно побудови космічних кораблів, заснованих на принципі «літаючих тарілок». По-перше, тому що ці принципи явно не вкладаються у «прокрустове ложе» сучасної фізики. А по-друге, тому що цілком зрозуміло, *якщо хоча б деякі ААЯ – це й справді міжзоряні кораблі «прибульців», то вони засновані на*

фізичних принципах, які вимагають докорінно переглянути наші філософсько-природничі уявлення про світобудову взагалі.

У тому числі перегляду вимагають закони збереження, погляди на простір-час, енергію, тощо. Отже, якщо частина ААЯ дійсно є насправді чимось на кшталт зорельотів прибульців із інших зоряних систем, то їхні погляди на Всесвіт та природу, їхня система цінностей, соціальний устрій – очевидно не компліментарні нашим, земним. Або, що теж не виключено, ми, дослідники феномену НЛО – абсолютно невірно уявляємо собі їх справжню суть, судячи у будь-якому разі через призму людського сприйняття.

Адже може так статися, що *фактори аномальності ААЯ взагалі не мають ніякого безпосереднього відношення до міжзоряних перельотів*. Однак, прийнявши цю точку зору, ми повинні констатувати, що у такому випадку «проблема SETI» та уфологія мають значні розбіжності. Оскільки основну ціль вирішення «проблеми SETI» становить пошук у космічних безоднях іншого Розуму, який знаходиться біля інших зірок, або взагалі не у нашій Галактиці.

Таким чином, якщо НЛО (ААЯ) не зорельоти гіпотетичних іншопланетних цивілізацій (принаймні із точки зору наших сучасних поглядів) то дослідники проблематики SETI та ААЯ не мають підґрунтя для суперечностей, *оскільки їх предмет, і задачі вивчення – різні*, хоча мета і засоби – схожі між собою. У будь-якому разі, наука зараз саме у процесі перегляду своїх фундаментальних уявлень і стрімкого розвитку, що дає надію на подальший якісний розвиток методології дослідження і засобів пізнання.

Звичайно, НЛО спостерігаються не тільки у земній атмосфері, але й у космосі. Згадаймо, хоча б, загадкових «місячних голубів», із якими американці зустрічалися поблизу Місяця, починаючи із «Аполло-10», або ж дивні «стріли Аврори» чи загадковий «Хрест», що перебував саме у голові комети, спостереженої у 2008 році... ([7], науково-популярні фільми NASA та ін.). Проте пошук у межах «Програми SETI» провадиться переважно виключно у далекому космосі.

У той же час сучасна космологія передбачає, що життя може бути і на планетах та їхніх супутниках нашої Сонячної системи. Окрім того ближній космічний простір може бути насичений гіпотетичними кібернетичними космічними посланцями «прибульців», так званими, «зондами Бресуела» (Bracewell probe, [11]), *що за параметрами можуть проявлятися як космічні НЛО*.

Також не будемо забувати, що основний інструментарій досліджень «проблеми SETI» – це наявні оптичні телескопи, радіотелескопи та орбітальні прилади [8]. У той же час одна із плеяд гіпотез щодо імовірного походження ААЯ цілком виправдано розглядає гіпотетичні *паралельні світи*. У такому ракурсі вищезгаданий інструментарій для досліджень може виявитися мало застосовним. Справа не міняється і в тому випадку, якщо походження НЛО має деякі ознаки *гіпотетичної «машини часу»*. Тим більше, якщо «тарілки» (принаймні деякі із них) репрезентують собою досягнення якоїсь *стародавньої, вкрай таємничої «підводної» чи «підземної» цивілізації*. Або втілюють в собі *«легенду про Магонію»* тощо [9, 10].

Якщо ж припустити, що НЛО є позапросторовим породженням «ноосфери Вернадського» (зараз існує дещо інший термін – *«колективний розум»*), то і тут найкращі радіотелескопи, здатні сканувати Всесвіт – не є застосовними.

Звісно, не можна виключати і інші можливості – наприклад що НЛО це щось подібне на наддалеку та наддосконалішу *трансляцію «гіперголограми»*. Така гіперголограма, окрім оптичної складової, вміщує у собі ще й ряд інших складових. Скажімо — маси (реальної чи «умовної»). Є ряд інших варіантів, наприклад щодо *«суперпозиції реальностей» Еверетта*, або ж взаємодії (нехай локальної) між собою різних паралельних світів, та інших гіпотетичних ситуацій, які також залишаються *поза рамок інтересів «Програми SETI»*.

Висновок. Вочевидь у вищезгаданих випадках НЛО як об'єкт дослідження, що знаходиться у межах «проблеми SETI» вважатися не може.

Отже, можна зробити висновок, що т.зв. *уфологія як частина аномалістики – окремий міждисциплінарний напрямок вивчення невідомого, який на сьогодні об'єднує у своїх лавах значний пласт вчених із різних галузей науки*.

Цей напрямок має свої особливості, свою методику проведення досліджень, завдання та цілі. Зрештою, вивчення невідомого доповнює науку, перебуває на її передовому краї, і швидко реагує на явища, що мають феноменологічну основу, забезпечуючи розширення нових обріїв пізнання.

Список літератури:

1. Drake F.D., Sagan C. Interstellar radio communication and the frequency selection problem// Nature, 245, #5423, 257 - 258 (05 October 1973)
2. Амбарцумян В.А. Проблема приска внеземных цивилизаций / в кн. Населенный космос, – М., 1972, с.266-268
3. Покровский Г.И. Два возможных объекта поисков высокоразвитых цивилизаций // Природа, 1973, #6, с.97-98
4. «Проблема SETI» (связь с внеземными цивилизациями). – М.Мир, 1975
5. Шкловский В.С. Вселенная, жизнь, разум. – М.Наука, 1973
6. Саган К. Можно ли обнаружить наше присутствие? / в кн. Населенный космос, – М., 1972, С.204-214
7. Архипов А.В. Археологическая разведка Луны: результаты проекта SAAM / матер. науч.конф. «SETI на пороге XXI века: итоги и перспективы», – М.: 2002
8. «Вселенная, пространство, время», цикл науково-популярних журналів 2009-2015
9. Ажажа В. Подводные НЛО, – М.Вече, 2008
10. Кульський О.Л. Тіні дракону Чен-Гуан. – К.Всесвіт, 2010.
11. Bracewell R.N. The Opening Message from an Extraterrestrial Probe. Astronautics & Aeronautics 11: 1973, p. 58–60
12. Alcubierre M. (1994). The warp drive: hyper-fast travel within general relativity. Classical and Quantum Gravity 11 (5): L73–L77.